

Den materiella integrationen

En idéanalys över hur idéerna om Europeisk integration
konstitueras

Abstract

This study looks at how perceptions of European integration are constituted; more specifically, how leading academic ideas and theories regard European integration and the elements which contribute to that view. The work is driven by a thesis that materialism forms the main component of this view of integration. The study analyses five key theories of European integration, and the ambition has been to expose the latent materialistic content within those theories. An “analysis of ideas” method has been used to investigate the theories in a critical manner. The study demonstrates that there are several factors which support the thesis, and that a pattern of materialistic thinking on European integration is indeed apparent.

Nyckelord: europeisk integration, materialism, integration, konstituera, idé, teori
Antal tecken: 57 403

Innehållsförteckning

1	Introduktion	1
2	Forskningsproblem.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
3	Teori.....	4
4	Metod och empiri.....	5
5	Analys.....	7
5.1	Integration och materialism.....	7
5.1.1	Integration	7
5.1.2	Materialism.....	8
5.2	Teorier om europeisk integration	9
5.2.1	Federalism	9
5.2.2	Funktionalism.....	11
5.2.3	Neo-funktionalism.....	12
5.2.4	Realistisk intergovernmentalism	14
5.2.5	Liberal intergovernmentalism	16
5.3	Sammanfattning av teorier om europeisk integration	18
6	Konklusion.....	21
6.1	Resultat av analys.....	21
6.2	Slutdiskussion.....	22
7	Referenser.....	24

1 Introduktion

”If we don’t start to live together, we will die alone”, citatet kommer från TV-serien “Lost” där ett plan har kraschat på en öde ö i oceanen och citatet riktar sig till de överlevande, att om de inte börjar arbeta tillsammans så kommer de inte att överleva. Nåväl, vad har då detta med den europeiska integrationen att göra? Europa är ingen öde ö ute i havet och vi har både mat och rent vatten att tillgå. Men alla Europas stater och invånare står inför stora utmaningar i framtiden, allt fler stater i världen växer sig starka och konkurrensen om resurserna hårdnar. Att varje enskild stat skall klara det på egen hand, ter sig mer eller mindre omöjligt. För att kunna möta dessa utmaningar krävs det stor mobilisering av Europas stater, och vad är lösningen? Ja den ligger i den europeiska integrationen.

Den europeiska integrationen är ett fenomen som i sig uppfattas som något positivt av många, men också något nödvändigt. Det är sannerligen makabert att tänka sig Europa, under det senaste århundradet var världens krigsskådeplats, och idag en av de mer fredliga och integrerade regionerna i världen. Men samtidigt skall vi inte enbart höja prestationerna upp till skyarna, faktum kvarstår att flertalet konflikter och problem återstår att lösa.

Sedan krisen 2008 har det uppstått flertalet tecken på att integrationen börjat krackelera en aning. Medlemmarna i integrationsprocessen börjar anklaga varandra för misstag som begåtts och framförallt tilliten till varandra, har sjunkit en aning. Men är det krisen i sig som är den verkliga boven i dramat eller är det något annat. Är det så att en del av problemet ligger i det sätt vi tänker oss integration? Och är den europeiska integrationen ett ideal eller en tillväxtmekanism, och vad kan konsekvenserna av detta bli? Visst, integrationens lyckande handlar inte direkt om att överleva eller dö, men mycket pekar på att den är nödvändig för att Europa skall kunna hantera den framtida globala konkurrensen.

2 Forskningsproblem

Jag kommer i den här undersökningen fokusera på synen på Europeisk integration, mer specifikt, hur de centrala teorierna och idéerna inom den akademiska sfären, ser på Europeisk integration och vad är det som underbygger denna syn. Vad som gör just fenomenet europeisk integration så intressant är främst för att det är den enda regionen i världen där regionens länder strävar efter att komma närmare varandra. Däremot är synen på och hur vi egentligen tänker integration, något som inte problematiseras i så stor utsträckning. Ambitionen med undersökningen är att försöka hitta en ny infallsvinkel på fenomenet och undersöka vad det är som konstituerar de mest centrala idéernas syn på integration. Utifrån detta har jag konstruerat en tes om att det är materialism som konstituerar synen på integration. Det vill säga att de allmänna akademiska teoriernas syn på Europeisk integration är materialistisk, och syftet med undersökningen blir då att blottlägga denna materialism och diskutera de potentiella problem som ett sådant synsätt medför. Tyngdpunkten kommer ligga på att argumentera för min tes, men jag ser det samtidigt som oundvikligt att inte ta med potentiella problem som ett materialistiskt synsätt på integration kan innebära.

När jag talar om *materialism* betyder det i detta fall materialism som en förklaringsfaktor ”i yttre objektiva faktorer” (Goldmann et.al 1997:161). Det handlar alltså om faktorer så som ekonomi, handel etc. i korta drag, faktorer som innefattas av materiella tillgångar och där begrepp som t.ex. marknad, konvergens och interdependens är knutna till förklaringarna. Det är således integration som materiella attribut, med andra ord, att integration är en process som genomförs med materiella tillgångar. Denna definition kan uppfattas som en aning snäv, men det är något som också må vara ett måste, då begreppets innebörd måste skalas ner. Med *integration* menas den process där flera delar och involvering av enskilda delar, slås samman till en gemensam enhet. I detta fall betyder det, att flera stater går samman mot en gemensam enhet och att dess invånare länkas samman på flertalet nivåer. Nivåer i detta avseende betyder t.ex. på den ekonomiska nivån till den individuella nivån etc.

Arbetet kommer gå ut på att analysera huvudfåran av idéer och teorier om Europeisk integration, och försöka identifiera materialistiska attribut inom den huvudfåran, genom att ställa dessa två fenomen mot varandra. Det som definieras som huvudfåran av idéer om Europeisk integration i denna undersökning, är de klassiska teorierna om federalism, funktionalism, neo-funktionalism, realistisk intergovernmentalism och liberal intergovernmentalism. Teorierna har noggrant valts ut och är på sitt sätt en del av huvudfåran av idéer och teorier kring Europeisk integration.

Det är uppenbart att dessa teorier inte är utarbetade av EU som institution, och frågan om hur EU ser på integration är tämligen komplext då det är oerhört vanskligt att avgöra vad som är "EU". Men de akademiskt utarbetade teorierna speglar ändå det arbete som EU utför och är därför en mer eller mindre spegelbild av EU's integrationsarbete. Därför menar jag att man genom analyser av de ovannämnda teorierna, också kan få en bild av vad som konstituerar EU's syn på integration. Det bör dock noteras att det inte är EU som institution och dess syn på integration som är det som skall studeras.

Varför är detta "problem" ett problem, och vad har det för relevans? För mig är mystiken kring den europeiska integrationen att den i en mening inte uppfyller det som jag anser att den bör uppnå, och även att den verkar vara en aning motsägelsefull. Problemet i sig kanske inte uppenbarar sig direkt för gemene man. Den tes som kommer driva argumentationen i undersökningen, underbyggs av att en materialistisk syn på integration inte möjliggör för "total integration" som betyder integration på alla nivåer. Den tenderar i nuläget att rikta sig främst till att enbart stimulera Europas ekonomier, inte det sociala kapitalet eller den spirituella integrationen m.m. Vilket leder till den utomvetenskapliga relevansen för undersökningen. Då undersökningen riktar sig främst till att uppmärksamma den nuvarande synen på den europeiska integrationen och att den inte är fullkomlig och på något sätt påpeka att européer emellan kanske inte ska enbart se varandra som ekonomiska samarbetspartner, utan också se varandra som europeiska medborgare.

3 Teori

Den teori som kommer användas i denna undersökning har sina rötter i den ontologiska materialismen, dvs. att materialism som ontologisk status i den bemärkelsen att det är materialism som konstituerar verkligheten. I detta fall kommer det inte handla vad som konstituerar verkligheten, utan istället synen på integration och att den skulle vara materialistisk vilket min tes antyder. Teorin kan benämnas som ”Extensionsteorin”, denna teori går ut på att det är idéer och begrepp som konstituerar synen på ett visst fenomen, i detta fall Europeisk integration. Det är då inte alla begrepp och idéer, utan de mest centrala idéer och begrepp som konstituerar synen på integration, och om dessa idéers och begrepps extension är materialistisk, skapar det ett synsätt på integration som är materialistiskt. Desto fler begrepp av materialistisk extension som används, desto högre grad av materialistiskt tänkande kring integration och vice versa. Varför det är begrepp och idéer som är det som konstituerar synen på integration, är av den anledningen att de representerar ett förhållningssätt till ställningstaganden i synen på integration. Det betyder alltså att begrepp används för att förklara en idéns önskade utfall av integrationen i praktiken. T.ex. om man med hjälp av begrepp och idéer, argumenterar för ett specifikt vägval som bör ses som det optimala vägvalet, är det en representation av ett ställningstagande om hur integrationen bör se ut i praktiken.

Extension handlar om de antal företeelser som faller under ett begrepp dvs. materialism i detta fall. Dessa företeelser är således de ”kärnbegrepp” som används för att beskriva integrationens dynamik, med andra ord, de begrepp som ses som är mest centrala i beskrivningen av integration. Begrepp och idéer används mer eller mindre synonymt eftersom det är begreppen som beskriver idéerna. Materialism är som nämndes tidigare, en förklaringsfaktor ”i yttre objektiva faktorer”.

Generellt kan denna teori ses som bra och relevant eftersom undersökningen går ut på att blottlägga det latent innehåll i diverse teoriers beskrivning av integration. Samt att den torde vara ett bra redskap att använda för idéanalys, där begrepp och idéer står i fokus. Däremot kan teorin stöta på problem eftersom det är upp till betraktaren att avgöra ifall de centrala begreppen är materialistiska, samt att det är tämligen subjektivt att avgöra vad som är de s.k. ”kärnbegreppen”. Samtidigt kan det vara vanskligt att avgöra vilka begrepp som är riktade mot att beskriva integration som process eller tillstånd, vilket kan bli svårt i den bemärkelsen att avgöra ifall det är synen på processen eller tillståndet som är materialistiskt. Men å andra sidan borde det uppenbaras ifall analysenheten beskriver integration som process eller tillstånd, men eftersom möjligheten att den inte gör det finns, kan teorin stöta på problem.

4 Metod och empiri

Den metod som kommer att användas är en kritisk idéanalys, som går ut på att finna skäl till varför en uppfattning av ett fenomen, ska ses som rimlig eller orimlig (Beckman 2005:55). Vilket torde vara det mest lämpliga då det är en analys av teorier och idéer om Europeisk integration. Varför just jag valt en idéanalys ligger främst i att de existerande teorierna är tämligen explicita, vilket gynnar möjligheten till att kritisk kunna granska dem, och blottlägga det materialistiska synsättet. Den kritiska idéanalysen ger mig också möjlighet att ta ställning till ett materialistiskt synsätt på integration, vilket ju är en del av min ambition med arbetet. Givetvis finns det andra möjligheter till vad som orsakar synen på integration uträknat materialism, det vill säga, andra orsaker som inte tas upp i min undersökning. Exempel på sådana variabler kan vara pragmatism eller ideologiska motiv, men det finns dock inte utrymme för detta i den här undersökningen.

Den beroende variabeln i denna undersökning är teoriernas syn på integration och den oberoende variabeln som skall förklara vad som konstituerar synen på integration är materialism. Som tidigare nämnts är det min tes som ligger till grund för materialismens relevans i min undersökning, det vill säga att det är materialism som konstituerar synen på integration hos huvudfrågan av idéer om Europeisk integration. Operationaliseringen sker genom att dels avgöra vilka begrepp som går under materialistisk extension, samt mäta hur centrala de begreppen är i teorierna.

För att kunna genomföra detta kommer huvudfrågan av teorier i den akademiska litteraturen kring Europeisk integration att studeras. Men först ut så kommer jag att diskutera innebörden av *integration* och *materialism*, i syfte att klargöra för olika infallsvinklar på de två begreppen, eftersom de inte har en direkt formell innebörd. Sedan kommer varje teoris innehåll att redogöras var för sig. Därefter kommer varje teori att analyseras mer på djupet i syfte att försöka hitta det latent materialistiska innehållet. Ett möjligt problem som kan uppstå här är att någon av teorierna kan ha en avsaknad av ett latent materialistiskt innehåll, vilket då kan göra att teorin kan ses som ofruktbar för undersökningen. Vidare kommer jag sedan att sammanställa alla teorier för att se vad de har gemensamt, kopplat till min tes om ett materialistiskt synsätt på integration. Det som eftersöks är vad de olika teorierna har gemensamt och vad som skiljer dem åt, genomsyras en teori mer av materialism än den andra. Och ifall någon av teorierna har någon grad av avsaknad av materialism, kontra ifall någon teori har en högre grad av ett materialistiskt tänkande än den andra. Till sist skall så många mönster som möjligt blottläggas och förhoppningsvis kunna styrka min tes. Det empiriska materialet kommer bestå av litteratur som behandlar teorierna om Europeisk integration. Något som bör påpekas är att volymen av materialet är tämligen litet,

men å andra sidan bör inte detta bli ett problem eftersom teorierna skall analyseras på djupet och inte på bredden.

5 Analys

5.1 Integration och materialism

Att studera fenomenet integration utifrån en tes om att den skulle vara materialistiskt, torde vara en ovanlig företeelse, man kanske inte skall tala om unikt utan snarare något outforskat. Integration är ett begrepp som i allmänhet uppfattas som något positivt och beaktansvärt. Men något som är intressant är hur vi egentligen tänker integration och hur synen på processen som leder till integration konstitueras, och blir integration lika positivt ifall får en större förståelse för hur vi tänker integration. Ofta får begreppets betydelse en annan omfattning beroende på vilken nivå vi talar om integration, t.ex. integrationsbegreppets betydelse inom svensk integrations politik, skiljer sig från den som återfinns på europainivå, eller t.ex. integration i politisk eller ekonomisk bemärkelse. Därav kommer man till en punkt där man måste klargöra dess innebörd och göra en tydlig distinktion mellan framförallt integration och samarbete.

5.1.1 Integration

Ernst Haas som är en av de mer inflytelserika integrationsteoretikerna definierar integration som en *process*, 'whereby political actors in several, distinct settings are persuaded to shift their loyalties, expectations, and political activities toward a new centre, whose institutions possess or demand jurisdiction over the pre-existing national states' (Diaz & Wiener 2009:2). Tyngdpunkten i hans definition ligger på den politiska nivån och dess aktörer, vilket med andra ord kan beskrivas som statens utlämnande av beslutsfattande till ett nytt centra. Kort sagt, staters integration med andra stater. Vidare råder det tvetydigheter kring om integration är en *process* eller ett nuvarande *tillstånd*. Integration som process innebär då, i litteraturen, ett verktyg för motverka krig och konflikt på sikt, medan integration som tillstånd innebär att man strävar efter att lösa konflikter med fredliga medel (Lindberg 2003:153–154). Här läggs istället fokus på integration som ett verktyg för att antingen motverka eller upprätthålla freden i en region. Kopplat till EU som en integrationsaktör är dessa definitioner applicerbara. Intentionen med EU-samarbetet var från början att just upprätthålla freden i Europa, vilket i sig inte ter sig märkligt med två stycken världskrig i bagaget (Tallberg 2010:19).

Som nämndes i ett tidigare avsnitt kommer det grundläggande integrationsbegreppet att definieras som ”en sammanslagning av flera delar och en involvering av enskilda delar i en större helhet” (Goldmann et.al 1997:100). Ur egen synvinkel innebär detta i praktiken, att den europeiska integrationen är till för att bryta upp ”vi och dem” och skapa ett ”oss”. Det bör läggas stor vikt vid att distansera den grundläggande definitionen, från dess underdefinitioner som t.ex. i fallet med EU, politisk, ekonomisk och kulturell integration, eftersom begreppet kan få olika innebörder från definition till definition. I det tidiga stadiet av uppbyggandet av EU var det främst idéerna om en ökad politisk och ekonomisk integration som var i fokus, det vill säga, en grad av sammanslagning av de medlemsstaternas politiska och ekonomiska enheter (Tallberg 2010:21–22).

Vad som kommer presenteras mer utförligt senare i analysen är användandet av begreppet integration som ofta sätts i symbios med *samarbete*. Som tidigare nämndes bör man göra en distinktion mellan de två begreppen, då dess innebörd inte ter sig vara detsamma. Vad litteraturen om teorierna av Europeisk integration gör, är att de använder begreppen som synonymer till varandra. Vilket i sig är problematiskt i den mån att de är vitt skilda företeelser, mer om detta analyseras och diskuteras senare i undersökningen (Westberg 2008:74,99)

5.1.2 Materialism

Materialism som i likhet med integration också är ett begrepp med en mångsidig definitions repertoar. En känd definition av materialism är den i samverkan om vad verkligheten består av, då en materialist skulle påstå att allt som existerar är ”ting eller processer, och att dessa endast har fysiska egenskaper” (Lübcke et al. 1988:358) denna typ av materialism kallas även för *Realistisk materialism* (RM). En annat vanligt användningsområde för begreppet materialism är Marx’s historiska materialism, som inte har så mycket gemensamt med den realistiska materialismen att göra. Till skillnad från RM talar Marx inte om hur verkligheten är uppbyggd av materialism, utan han talar om människans materiella utveckling, med andra ord, hur de *materiella tillgångarna* fördelas mellan olika samhällsklasser (Lübcke et al. 1988:358–359). Ronald Inglehart definierar materialism som en faktor som påverkar människors attityder. Hans teorier baseras på materialism och Post-materialism, där materialism innebär ett stadium där individer och stater agerar protektionistiskt, dvs. de skyddar sina ekonomiska tillgångar. I jämförelse med ett Post-materialistiskt tillstånd, där attityderna genomsyras av en kosmopolitisk attityd och öppenhet (Patterson & Sobsich 1994:253–254). Alltså, materialism används som teori både från att beskriva verkligheten till att beskriva ett samhällstillstånd.

I detta fall om Europeisk integration kommer materialism inte användas för att beskriva om den europeiska integrationen är materiell i verkligheten. Materialism, som tidigare nämndes, används istället för att kunna se ifall det är materialism som konstituerar synen på integration, dvs. att vi tänker integration i materialistiska termer och attribut. En mer konkret betydelse av materialism i detta fall är materialism som en förklaringsfaktor ”i yttre objektiva faktorer”

(Goldmann et.al 1997:161). Det handlar alltså om faktorer så som ekonomi, intressen etc. i korta drag, faktorer som innefattas av materiella tillgångar och där begrepp som t.ex. konvergens är knutna till förklaringarna. Det är således integration som materiella attribut, med andra ord, att integration är en process som genomförs via materiella tillgångar.

5.2 Teorier om europeisk integration

De teorier som skall analyseras har relevans under olika epoker i historien, vilket man bör ta hänsyn till efter som graden av integration successivt har ökat över tid. Däremot torde det inte ha någon inverkan på analysen i den mån av att blottlägga det materiella innehållet i dem. Eftersom alla teorier anpassat sig utifrån utvecklingen av den verkliga integrationsprocessen.

5.2.1 Federalism

Den federalistiska teorin var den ”första” teorin som anammande demokratiska värderingar i sitt synsätt på Europeisk integration efter andra världskriget. Tidigare har andra försök på att integrera Europa, med mer våldsamma metoder, så som Hitler, Napoleon etc. De federalistiska idéerna om ett enat Europa har sina rötter hos teoretiker som Altiero Spinelli och Ernesto Rossi, vars teorier grundade sig i NF's misslyckande att upprätthålla freden i Europa efter första världskriget. Under andra världskriget så konstaterade de båda att valet för Europa var antingen att underkasta sig Hitler eller skapa andra möjligheter till att skapa fred i Europa (Spinelli & Rossi 2003:5, Westberg 2008:26–27). Valet föll således på Federalism och strävan efter att föra de europeiska staterna samman till en federal stat.

Grundbulten i den federalistiska teorin är att man genom ”massmobilisering och lobbying till förmån för upprättandet av gemensamma federala institutioner” (Westberg 2008:26–27), ska kunna uppföra nya gemensamma beslutsorgan för Europas stater samtidigt som deras suveränitet delvis skulle upphöra. För Spinelli var det inte möjligt att de suveräna staterna skulle kunna upprätthålla den politiska och ekonomiska säkerheten för deras medborgare. Istället skall de nuvarande staterna bli autonoma regioner inom federationen. Detta konstaterande är också vad som konstituerade och det som genomsyrar den federalistiska tänket kring Europeisk integration. Helt enkelt att de enskilda staterna inte är kapabla att själva, möjliggöra ett säkert samhällstillstånd, ”ensam är inte stark” (Rosamond 2000:23). Vad som också är intressant med den federalistiska teorin är att den påpekar tydligt att den europeiska integrationen handlar om ”integration” och inte assimilering, dvs. att Europas stater skall integreras men samtidigt skall man bejaka det unika med varje stats kulturella arv. Varav federalism är ett sätt att kunna utföra detta i praktiken, alltså att skapa gemensamma institutioner samtidigt som regionerna, behåller ett visst självbestämmande (Burgees 2009:30).

Vad som är utmärkande för den federalistiska teorin är att tyngden ligger på att försöka skapa en ny identitet, man vill bort från de redan existerande nationella identiteterna, och skapa en ny europeisk identitet. Med andra ord, är federalism en teori som främjar den spirituella integrationen (Burgees 2009:31). Alltså, till skillnad från övriga teorier som lägger tyngd på den ekonomiska integrationen så lägger Federalism tyngd på idén om ett enat Europa via en europeisk identitet (Rosamond 2000:28–29).

Federalism är en teori som har en låg grad av materialism i sitt synsätt på Europeisk integration. Främst för att den riktar sig mot politiska och strukturella förändringar, mer än ekonomisk interdependens och ekonomisk integration. Man ser helt enkelt det tidigare konflikthärjade Europa som ett politiskt problem och enligt Federalismen skall politiska problem lösas med politiska lösningar (Rosamond 2000:28). De begrepp som används är inte av materialistisk extension, utan snarare av mer ”immateriell” eller idealistisk extension, så som politik, institutionalism, lobbyism, identitet etc. I sin helhet kan man säga att det är idéer som utgör federalismens syn på integration, idén om ”europeiska federationen” (Spinelli & Rossi 2009:4-5) är ett gott exempel på att det är idéer om identitet som styr federalismen. Men samtidigt påpekar Spinelli och federalister att t.ex. den funktionalistiska idén om överstatlighet inte är helt uteslutande. Införandet av överstatlig institution skulle kunna möjliggöra lösningar till ekonomiska problem inom regionen, Federalism har också en intention om att sträva efter konvergens dvs. ekonomisk balans mellan regionerna. Däremot skulle denna överstatlighet endast fungera som en ”startmotor”, som skulle bana vägen för uppförandet av de federala institutionerna (Pistone 2009:96–97). Detta resonemang antyder på ett visst materialistiskt tänkande, dvs. att man skapar ekonomisk stabilitet så möjliggör det för integration. Men vad det också antyder på är vad som är det primära och sekundära, med andra ord, om det är idén om en europeisk identitet som är federalismens primära intention eller är det ekonomisk jämlikhet? Utifrån vad man läser vad federalisterna skriver, torde den förstnämnda vara den primära intentionen.

Vad har då federalism för relevans idag? Om man ser till de idéer om den europeiska integrationen som den federalistiska teorin presenterar, är den tämligen relevant än idag, och uppfattas som både ett intrinsikalt och extrinsikalt värde. Själva dynamiken i integrationsprocessen enligt federalismen är ju att skapa en ny gemenskap i Europa för att undvika krig. Vilket torde uppfattas som något positivt i sig, men också i relation till idén om att skapa en drägligare tillvaro för utblottade europeiska stater och regioner. Men samtidigt är rimligheten med Federalismens idéer om att skapa nya gemensamma beslutscentra, tämligen låg (Beckman 2005:68–69). För vad det hela går ut på är att en del av staternas suveränitet skall brytas upp, och förflytta den till ett gemensamt centra. Men vad är då substitutet till detta? Vad är det som skall fylla ut det ”tomrum” som skapas efter det? Den federalistiska teorin presenterar ju visserligen idén om en gemensam europeisk identitet, men de facto kvarstår, skapas en sådan identitet genom ett gemensamt beslutsorgan? Vägen från vi och dem till ett ”oss” är en aning suddig då federalism som idé och teori, inte presenterar en möjlig väg dit.

5.2.2 Funktionalism

De funktionalistiska teorierna tillhör den grupp av teorier som uppstod i ett tidigt stadium i den europeiska integrationsprocessen, eller som Westberg uttrycker det, ”de klassiska integrationsteorierna” (Westberg 2008:23). Funktionalism är en teori som inte enbart kan appliceras på Europeisk integration, utan en teori som kan användas i studiet av internationell integration i allmänhet. Teorin har sina rötter i den liberala skolan kring internationell integration, varav mycket av innehållet kan spåras till liberala idéer såsom rationalism, en ”positiv syn” på människan som aktör etc. (Rosamond 2000:31). Den som personifierar teorin torde vara David Mitrany, upphovsmannen till teorin. Men vad är det då som karakteriserar funktionalism? Kärnan i teorin ligger i, likt många andra teorier om integration, att försöka teorisera en väg till att få slut på krig och konflikter, där i fallet med Europa och de två världskrigen i bagaget spelade en stor roll. Vägen till detta menar funktionalismen, är uppförandet av ökat internationellt samarbete mellan stater (Rosamond 2000:32–33).

Funktionalismen lägger mindre vikt på hur ett idealt internationellt samarbete i sig bör ser ut, och större vikt på vad dess *funktioner* bör vara. För funktionalismen är dessa funktioner sammanställda i vad Rosamond beskriver som en ”agenda” (Rosamond 2000:31–32), vars primära syfte är ”prioritization of human needs” (Rosamond 2000:32) alltså prioritera och säkerställa invånarnas behov och välfärd, samtidigt som man vill motverka mellanstatliga krig. För att detta ska vara möjligt att uppnå måste nationalstaterna, enligt funktionalismen, överlämna en del av sitt beslutsfattande till det gemensamma beslutsfattningsorganet. På så sätt skulle de suveräna nationalstaternas förmåga att starta krig mot andra stater minska radikalt (Westberg 2008:41). Strategin för funktionalismen är således att med institutionella medel skapa ett ökat samarbete och ett beroende mellan stater inom en region, det är alltså dessa institutioner som skall upprätthålla detta beroende, dvs. hantera den funktion som institutionens är till för. Funktionalismens resonemang förutsätter således rationella individer, som är medvetande om vad deras ”behov” är, så institutionerna kan fördela dem utifrån det (Rosamond 2000:32, 37).

Den funktionalistiska teorin är en teori som lägger fokus på institutionernas funktion i integrationsprocessen i allmänhet och på de materialistiska verktygen i synnerhet. Det som utmärker funktionalismens materiella synsätt på integration är både i termer av ekonomisk interdependens och materiella funktioner som t.ex. ett gemensamt europeisk järnvägsnät etc. alltså materialism i form av infrastruktur (Mitrany 2003:110–111). Vi kan alltså se ett tydligt materialistiskt tänkande i den funktionalistiska beskrivningen av integration, att man skapar gemensamma institutioner vars syfte skall vara koordinera produktion, handel och skapa möjligheter för ett ekonomiskt samarbete mellan Europas stater (Mitrany 2003:112). Mitrany påpekar även själv att den funktionalistiska idén är ”spiritless” (Mitrany 2003:119) dvs. att det inte är den *sociala interdependensen* som är det primära, utan att det är den *ekonomiska interdependensen* man främst bör eftersträva. Det handlar alltså om att skapa funktioner som stimulerar ekonomin i Europa, i syfte att skapa ett beroende mellan aktörerna och motverka

konflikter. Synen på de ekonomiska faktorerna inom funktionalism kan uppfattas nästan som övermäktigt, i jämförelse med t.ex. ideologiska faktorer, vilket i sig torde uppfattas som ett materialistiskt synsätt, genom att utesluta andra potentiella immateriella faktorer till integrationsprocessen. Men framförallt är det att funktionalismen lägger så stor vikt på den ekonomiska interdependensen, som gör att teorin genomsyras av ett materialistiskt tänkande på integration.

Det är svårt att undgå att fråga sig varför det återfinns ett stort materialistiskt tänkande inom funktionalismen. Svaret ligger nog i det avseende att Funktionalismen presenterar teknokratiska lösningar på integrationsproblemen (Westberg 2008:46–47). Teknokrati som begrepp och arbetssätt kan tolkas som något med hög grad av materialism, eftersom historien visar att teknokrater tillsätts i situationer där ekonomin är i fritt fall (Goldmann et.al 1997:269). Varav detta smittat av sig på det funktionalistiska sättet att tänka integration.

Utifrån ovanstående text, hur stor relevans har federalism som integrationsteori? Likt federalism har funktionalismen en likartad brist i sitt sätt att se på integration. Strävan efter att bryta upp med stateras suveränitet och upprättandet av gemensamma beslutsorgan, vilket i sig är positivt i den bemärkelsen av att det kan gynna integrationsprocessen. Samtidigt presenterar inte funktionalismen någonting av slagkraft som ska fylla det ”vakuum” som uppstår efter en sådan process. Detta torde vara en effekt av ett materialistiskt tänkande i avseende med integration. Att man genom ekonomiska verktyg skall föra samman Europas stater, som ett substitut till det faktum att nationernas suveränitet delvis upphör. Med andra ord försvinner de tidigare nationsidentiteterna, men ersätts inte av en ny identitet, utan bara av ett ökat samarbete. Detta leder vidare till frågan om funktionalismens giltighet (Beckman 2005:57–59). Det återfinns en stor motsägelsefullhet i teorin, då man talar om dels *integration* men även *samarbete*. Då det i ena stunden handlar om integration men i andra stunden handlar det om samarbete. Detta går inte riktigt hand i hand, då integration handlar om att skapa något gemensamt medan samarbete handlar mer om att uträtta en ”uppgift” tillsammans. Genom att använda begreppen synonymt, skapar det en luddig bild av vad teorins egentliga idéer är, vill teorin skapa ett gemensamt Europa eller skall vi bara samarbeta Europas stater emellan? Då idéerna om integrationen i sig ter sig motsägelsefulla, som en viss effekt av ett materialistiskt synsätt på integration, torde detta generera att funktionalismen inte på ett fullständigt sätt kan ge oss en tydlig bild av vad den europeiska integrationens mål är eller bör vara.

5.2.3 Neo-funktionalism

Neo-funktionalism har mer eller mindre samma intention som dess föregångare Funktionalism, att motverka nya stormaktskrig genom att förena marknaderna med varandra, specifikt Europa i detta fall. De tre akademiker som gestaltar denna teori är främst Ernst Haas, Leon Lindberg och Jean Monnet, och var mest aktuell under 1960-talet (Niemann & Schmitter 2009:45, (Westberg 2008:71). Så som namnet antyder är neo-funktionalism sprunget ur den klassiska funktionalismen,

men vad som skiljer dem åt är att den senare teorin kombinerar ”funktionalistiska mekanismer med federalistiska mål” (Niemann & Schmitter 2009:45) Mer konkret betyder detta att man strävar efter ett fördjupat samarbete mellan regionens sektorer, samtidigt som man ska införa ett gemensamt beslutscentrum och överstatlighet, vilket sedan skall leda till en *spillover-effekt* (Niemann & Schmitter 2009:45). Spillover-effekten beskrivs av neo-funktionalism som ett resultat av en lyckad politisk eller ekonomisk operation, med andra ord, när ett fåtal stater ingår ett samarbete varav resultatet av det samarbetet blir t.ex. högre tillväxt, skall de effekterna locka fler stater att vilja gå med i samarbete. Denna spillover effekt är för neo-funktionalismen det som förklarar dynamiken och funktionen i integrationsprocessen (Niemann & Schmitter 2009:49, Westberg 2008:74–75). För att upprätthålla denna dynamik bör en överstatlig institution införas, som då ska bli den gemensamma beslutsinstitutionen, som ett led i fördjupat samarbete, vilket EU är ett gott exempel på (Westberg 2008:71). Noterbart är att för neo-funktionalism är att teorin inte presenterar en tydlig definition av integration, vilket också tydliggörs i litteraturen, då man ofta använder ekonomiskt *samarbete* hellre än *integration* (Niemann & Schmitter 2009:47).

Som vi kan se är neo-funktionalistiska teorier likt många andra, en teori som försöker förklara hur en integrationsprocess kan se ut, men teorin har också normativa inslag om hur integration *bör* se ut. Men vad konstituerar då den neo-funktionalistiska synen på integration? Vad vi kan se så kan man tidigt dra en slutsats om det inte är själva målet med integrationen som är materiell, utan snarare processen. Det sätt som neo-funktionalismen beskriver hur integrationsprocessen skall gå till, är genomsyrad av begrepp vars extension är materiella. Ett exempel är Monnet’s övertygelse om att det är en stabil tillväxt och en hög (materiell)levnadsstandard som skulle bana vägen till integrationsmålet (Westberg 2008:64–65). Här är det alltså två begrepp som mer eller mindre beskriver Monnet’s syn på integration, tillväxt och levnadsstandard. Dessa två begrepp har en tydlig koppling till ett materialistiskt tänkande, där materiella resurser står i fokus, inte idéer om en gemensam europeisk identitet, som då står i kontrast till det materiella. Detta synsätt tydliggörs än mer i neo-funktionalismens strategi om sektorsintegration och idén om spillover-effekt. Det handlar alltså om att locka flera sektorer till samarbete genom att visa de möjliga ”ekonomiska nyttoeffekter” (Westberg 2008:72) som kan uppkomma genom att ansluta sig till en gemensam marknad. Detta är en tydlig indikator på att man kommer närmare varandra genom att ansluta sig till samma marknad.

Ett annat begrepp som ofta uppstår inom neo-funktionalism är *interdependens*, dvs. det ömsesidiga beroendet mellan aktörer (Goldmann et.al 1997:101). Varav betoningen på ”beroende” i detta sammanhang är ekonomiskt beroende, eller med andra ord materiellt beroende. Varför detta bör ses som ett begrepp kopplat till materialism, torde vara för att det beskriver hur man strävar efter att binda samman staternas materiella resurser med varandra, för att på så sätt göra dem ömsesidigt beroende av varandra (Niemann & Schmitter 2009:49). Vilket leder oss till begreppet integration och vad neo-funktionalismen egentligen menar med det begreppet. Är det en integration i den bemärkelsen att det är en

integration av Europas stater eller är det en integration där man skall integrera dessa staters materiella resurser? En återkommande term i den Neo-funktionalistiska teorin är ”ekonomisk integration” (Rosamond 2000:58) som används synonymt med integration, vilket i sig är problematiskt då integration av resurser inte är detsamma som integration mellan individer eller institutioner. Likaså blandas begreppen ”samarbete” och ”integration” ofta ihop, där det vid ena tillfället är integration men vid ett annat så är det ett samarbete. Men läser man mellan raderna så blottas det latent innehåll i teorin. Eftersom man lägger så pass stort fokus kring marknad, ekonomi, tillväxt, spillover etc. kan man tydligt se ett materialistiskt mönster i synen på integration.

Tillika med sin föregångare funktionalism återfinns en viss motsägelsefullhet i den neo-funktionalistiska teorin, gällande begreppen integration och samarbete. Med utgångspunkt i neo-funktionalismens definition av integration, formulerat av Ernst Haas (se s. 6), alltså att politiska aktörer flyttar sin ”lojalitet” till ett gemensamt beslutscentrum och jämför det med teorins målsättning, ”en gradvis utveckling mot ett breddat och fördjupat samarbete” (Westberg 2008:71). Frågan blir således, samarbetar aktörerna fortfarande eller har de ett gemensamt beslutsfattandeorgan? Frågan är givetvis subjektiv, men speglar ändå en viss motsägelsefullhet i det avseendet att man använder integration och Samarbete synonymt, varav teorins giltighet kan ifrågasättas. Vidare så uppenbarar sig neo-funktionalismens vaga ideal om den europeiska integrationen, dvs. dess målsättning med integrationen. Trots att neo-funktionalismen anammar några av de federalistiska idéerna om en europeisk stat och identitet, återfinns ett hål i teorins sätt att resonera kring integrationens utfall. Är målet endast att alla inblandade aktörer i integrationen skall uppnå ekonomiskt välstånd? Om vi utgår från idén om spillover-effekten som ses som en motor till integrationen och närmandet stater emellan (Niemann & Schmitter 2009:49). Visst, detta kan ses som en drivkraft för stater och övriga aktörer till att ingå i en integrationsprocess, alltså att de ekonomiska intressena är de centrala drivkrafterna. Men om ett sådant intresse inte återfinns hos aktörerna, hur kan vi då uppnå ett integrerat Europa och är det rimligt att enbart utgå från ett sådant tankesätt? Om nu den europeiska integrationen syftar till att motverka framtida krig, är då de materialistiska intressena det enda som kan vara motorn i en sådan process? Den neo-funktionalistiska teorin gör det lite för lätt för sig eftersom man exkluderar för många andra faktorer än de ekonomiska, som drivkrafter till integrationen.

5.2.4 Realistisk intergovernmentalism

Den realistiska intergovernmentalism (RI) är en teori främst sprunget ur funktionalismen och neo-funktionalismen, med andra ord, RI är en teori som kritiserar den första generationens integrationsteorier. RI har som namnet tydliggör, starka kopplingar till den klassiska realismen inom disciplinen internationella relationer. Stanley Hoffman är den akademiker som ses som den mest inflytelserika teoretikern för RI, hans arbete har främst gått ut på att försöka förklara hur nationella skillnaderna mellan Europas stater ger upphov till det

svaga engagemanget för EU-projektet (Westberg 2008:98). Som utgångspunkt har han funktionalismens och neo-funktionalismens ”naiva” ambitioner om internationellt samarbete, där han menar att deras idéer enbart funkar på de s.k. ”low politics” områden dvs. att stater enbart kan samarbeta om mindre känsliga politiska och ekonomiska frågor. Medan samarbetet kring ”high politics” försvåras på grund av staternas suveränitet och dess protektionism av känsliga politiska och ekonomiska områden (Hoffman 2003:163–164). I grund och botten handlar RI’s syn på den europeiska integrationen om den klassiska realistiska pessimismen på integrationens möjligheter att fullbordas.

RI menar alltså att de suveräna staternas ’nationella situation’ dvs. egenintressen, identiteter etc. sätter käppar i hjulet för ambitionerna att nå en fördjupad integration. Det blir således svårt att få medborgarnas förtroende för att fullborda integrationen, då deras lojalitet riktas främst mot nationalstaten och inte till t.ex. EU. Den slutliga målsättningen med integrationen uppfattas av RI som vag och diffus, vilket på så sätt försvårar integrationen. Utan ett tydligt mål och argument för varför de ska bryta upp sin suveränitet, kan man inte bryta de nuvarande staternas suveränitet och heller inte få medborgarna att rikta sin lojalitet mot nya gemensamma institutioner. Som Hoffman uttrycker det ”the unification movement has been the victim, and the survival of nation-states the outcome” (Hoffman 2003:166) alltså att de suveräna nationalstaterna fortfarande står starka eftersom staterna inte kan samarbeta kring ”high politics” områden, samtidigt som integrationen inte uppnått sin fulla potential (Rosamond 2000:77).

Vad gällande materialistisk extension i RI kan vi se att graden av materialistiskt synsätt på integration är tämligen lägre än i övriga teorier. Vilket inte ter sig märkligt eftersom RI som teori inte förespråkar en egen ”integrationslinje” utan är ute efter att kritisera övriga teories brister. Begreppen som används i teorin är främst begrepp så som, identitet, nationalitet, stat etc. Begrepp som inte direkt faller under en materialistisk extension utan snarare under mer politiska och klassiska realistiska begrepp. Den låga graden av materialistiskt tänkande till trots, återfinns ändå ett synsätt inom RI som är materialistiskt. RI ställer sig inte kritiskt till idén om en integration, men är kritisk till möjligheten till en fullskalig Europeisk integration. Alltså, RI utgår från en mer eller mindre identisk intention och målsättning för integrationen, den att integrationen skall motverka framtida stormaktskrig i Europa och skapa ekonomiskt välstånd i regionerna (Westberg 2008:104). Varav det sistnämnda är ett tydligt tecken på hur RI ser på integration och hur processen skall gå till, det vill säga, att vi når en fördjupad integration genom att vi skapar ett stabilt materiellt tillstånd. Vad som då menas med ”materiellt tillstånd” är vad som kan liknas vid interdependens och konvergens även fast det inte uttrycks tydligt i litteraturen, så klingar det mycket med just de två begreppen.

I sin helhet genomsyras RI av skepticism inför den europeiska integrationen, man tar inte en ställning där man ser negativt med integrationens ambitioner, men att processen dit är problematisk och en aning överoptimistisk (Westberg 2008:105).

Eftersom RI teorin sticker ut lite från de övriga teorier då den är sprunget ur Realism, beskriver den Europeisk integration ur en annan synvinkel, men det är

även den som äventyrar RI's egen giltighet. RI's argument att det blir svårt att få integrationsaktörernas lojalitet att skifta från den nuvarande inhemska till den gemensamma internationella, ter sig en aning överpessimistisk. Likaså argumentet att de inte kan samarbeta kring "high politics" frågor. I teorin skulle detta inte vara omöjligt men i praktiken ser det annorlunda ut, argumenterar Hoffman. Men vad man inte tar hänsyn till är det faktum att förflyttningar av beslutsfattande, förändras över tid och rum. Med andra ord, att förtroende och lojalitet inför nya och gemensamma institutioner, kan ju faktiskt öka över tid, och det rum som de inhemska aktörerna rör sig inom idag, kan ju faktiskt vara det samma som då, men imorgon är det bara större. Alltså handlar det om hur aktörerna förändrar sin egen syn på sin egen identitet, den ena dagen är man t.ex. primärt tysk men andra dagen är man primärt europé och sekundärt tysk. Ett sådant incitament tar inte RI hänsyn till, varav dess giltighet kan ifrågasättas (Beckman 2005:57–59).

5.2.5 Liberal intergovernmentalism

Liberal intergovernmentalism (LI) likt RI, tillhör den mer "moderna skolan" av integrationsteorier, varav den också har andra karaktärsdrag från den första generationens integrationsteorier. Andrew Moravcsik är den teoretiker som ses som pionjären för den liberala intergovernmentalismen och hans bidrag ledde till nya infallsvinklar i integrationsforskningen. Det som främst skiljer LI från de äldre teorierna är att LI använder sig av flertalet teorier för att beskriva ett fenomen. Fokus ligger på intresseorganisationer och har ett större aktörsperspektiv, det vill säga i detta fall, dessa intresseorganisationers olikartade intressen och strävan efter samarbetslösningar dem emellan (Westberg 2008:106). Moravcsik beskriver det som ett "two-level game", där "spelet" dvs. att staterna bedriver verksamhet både inhemskt och på mellanstatlig nivå (Rosamond 2000:136–137). Med andra ord betyder detta, att man kan förstå staters interaktion med varandra, genom att analysera och förstå staternas inhemska politik.

Till skillnad från de klassiska integrationsteorierna har LI inte samma intention till integrationen. För LI är inte intentionen primärt att försöka upprätthålla freden, utan fokus ligger snarare på att skapa högre tillväxt och nå integration genom ekonomiskt samarbete samt uppnå ekonomiskt välstånd (Moravcsik & Schimmelfenning 2009:70). Själva dynamiken i teorin är att det är intressegrupperna i ett samhälle som yttrar sina önskemål, varav regeringen senare vid internationella förhandlingar, använder de olika önskemålen från samhället för att använda det som ett nationellt intresse (Moravcsik 2003:242). Eftersom LI utgår från att alla aktörer är rationella bör regeringarna anpassa sig efter samhällets önskemål, eftersom de vill sitta kvar vid regeringsmakten (Westberg 2008:108). Graden av integration eller ekonomiskt samarbete på mellanstatlig nivå kan också vara olika i diverse politiska frågor, eftersom stater har olika intressen och därav olika inställningar till integration beroende på politisk fråga. Desto starkare intresse till att få igenom sina önskemål desto mer villig är man att fördjupa det mellanstatliga samarbetet, och även den positiva inställningen till ge efter i förhandlingar ökar, även kallat "relative power" (Moravcsik 2003:242).

Alltså, Moravcsik's liberala intergovernmentalism är en teori som beskriver integration som ett tvånivå spel, där ekonomiska och politiska intressen är det som driver Europas stater till fördjupad integration, det vill säga, alla inblandade aktörers vilja att skapa tillväxt. Vad som utmärker LI är att det är en teori som inte vilar på en teori, utan använder flertalet teorier för att beskriva ett fenomen (Rosamond 2000:136–137).

LI beskriver, likt många andra teorier, integration som något där enskilda enheter går samman till en gemensam enhet, likaså kan man se en tydlig materialistisk linje i teorins sätt att se på integration. Först och främst är det Moravcsik's konstaterande, ”att den europeiska integrationen är ett resultat av rationellt agerande av inblandade aktörer (Europas stater) och dessa aktörers strävan efter att uppfylla dess ekonomiska intressen, med betoning på det sistnämnda” (Moravcsik 2003:241). Detta konstaterande torde ses som ett tydligt materialistiskt synsätt på integration, det latent innehåll i konstaterandet syns inte direkt, men mellan raderna kan man tolka det som att det är de materiella resurserna som skall integreras i syfte att stimulera enskilda staters ekonomiska intressen. För det andra lägger Moravcsik betoning på *konvergens*, det vill säga att uppnå ekonomisk balans mellan Europas stater och regioner. Det är alltså integration i termer av strävan efter ekonomisk jämlikhet som en faktor till att förklara den europeiska integrationen, vilket står i kontrast till andra möjliga jämlikhetsidéer som t.ex. idén om en europeisk identitet. En tredje faktor som LI använder för att förklara integration är den ”asymmetriska interdependensen” (Moravcsik 2003:242).

Alltså det ojämlika beroendeförhållandet mellan aktörerna, med andra ord, det ekonomiska beroendeförhållandet. Eftersom alla aktörer är måna om att uppfylla dess ekonomiska intressen, sätter de sig i en beroendeställning till andra aktörer för att kunna uppfylla sina intressen. Det hela kan beskrivas som marknad, där staterna handlar med varandra och på så sätt kommer närmare varandra. Den fjärde punkten är ett annat konstaterande av Moravcsik, att det inte enbart ekonomiska intressen och den asymmetriska interdependensen som är drivkrafterna till integration, utan även att de geopolitiska ideologierna spelar roll. Men han gör även ett konstaterande att det är de ekonomiska faktorerna som är de *primära*, det vill säga att det är främst de ekonomiska intressena som är intentionen till en fördjupad integration (Moravcsik 2003:245–246). LI's syn på de internationella institutionerna (t.ex. EU) är också något som kan tolkas som materialistiskt. Främst i den mån av att institutionerna har som uppgift enligt LI att upprätthålla det ramverk som aktörerna arbetar inom, dvs. möjliggöra för aktörerna att samarbeta och uppfylla deras ekonomiska intressen (Rosamond 2000:143).

Slutligen kan vi se många materialistiska drag inom LI teorin. Det bör påpekas att det inte är synen på integrationen i sig som är materialistisk utan vägen dit, det vill säga att enligt LI når vi integration genom att integrera staternas materiella resurser och möjliggöra för deras ekonomiska intressen.

Om man prövar hållbarheten i LI's syn och argumentation om den europeiska integrationen, finner vi många frågetecken. Det vi kan konstatera är att LI är den teori som har den högsta graden av materialism av de teorier som analyserats i

denna undersökning, vilket också är dess stora nackdel. Den liberala intergovernmentalismen beskriver integrationsprocessen som en marknad, där aktörernas egenintressen står i fokus och att man skall uppfylla dessa. Men vad som står lite i skymundan är individerna och interaktionen mellan Europas individer. Interaktion på individnivå borde ju i många avseenden, ses som en av de absolut största faktorerna till en lyckad integration, eftersom interaktion mellan individer torde ge upphov till större socialt kapital, tillika materiellt kapital. Man lägger således fokus på den materiella integrationen och inte den ”immateriella eller spirituella integrationen”. Att ha som mål med integrationen att den enbart skall syfta till materiellt välstånd (Moravcsik & Schimmelfenning 2009:70), visar LI's klena ideal om den faktiska europeiska integrationen. Om det enbart är egenintressen som är det som driver processen, kan inte idealet om fred i Europa då vara en faktor? LI's argument och förklaringsfaktorer exkluderar många andra möjliga faktorer, vilket gör att hållbarheten är tämligen svag (Beckman 2005:65–66).

5.3 Sammanfattning av teorier om europeisk integration

Vad vi kan se av analysen av de fem teorierna om Europeisk integration, återfinns flertalet mönster i hur teorierna ser på Europeisk integration. För att börja med ett mönster kan vi se att teoriernas relevans förändras över tid, och samtidigt skiljer sig synen på integration mellan teorierna. Anledningen till att teoriernas relevans förändras beror mycket på att det europeiska samarbetet successivt förändrats, dagens EU är mycket större än dåtidens Kol och stål union. Utifrån samarbetsförändringen har nya teorier tillkommit för att kunna förklara och teoretisera förändringarna i den europeiska integrationen. Likaså återfinns i teorierna många normativa inslag, om hur teorierna anser att den bästa vägen mot integration bör se ut. Exempelvis kan vi se de gemensamma institutionernas roll, där t.ex. federalism förespråkar överstatlighet medan LI menar att institutionernas roll endast skall vara passiva regelupprätthållare.

I ett annat mönster kan vi se att samtliga teorier talar om integration i form av ”process” och inte ett tillstånd. Framst torde det bero på att teorierna i sig ofta har vaga målsättningar med integrationen, varav det således blir svårt att tala om integration i termer av ”tillstånd” dvs. att Europas stater är integrerade. Vi kan också se att flertalet av berörda teorier har en avsaknad av målsättningar med integrationen, eller så är den tämligen ”luddig”. Det är egentligen bara federalism som presenterar ett tydligt mål med integrationen, en vision om ett enat Europa. Resterande teorier presenterar inga direkt konkreta målsättningar, men däremot kan man med hjälp av deras intention också dra en slutsats om vad målet är, t.ex. förebygga krig eller upprätthålla freden mellan Europas stater. Även ett mönster av ideologiska förtecken återspeglas mellan teorierna, vilket också kan förklara deras syn på integration. Vi har t.ex. liberal ideologi i LI, funktionalism och neo-

funktionalism och en mer konservativ ideologi som genomsyrar den realistiska intergovernmentalism. De ideologiska spåren i teorierna bidrar till att förklara hur de tänker integration. De liberala teorierna lägger stort fokus på marknad, interdependens osv. begrepp som är mer eller mindre identiskt med de klassiska liberala idéerna om samhället och ekonomi.

Vi kan också se ett mönster i form av begreppsanvändningen, där teorierna tenderar att använda samma begrepp i sitt sätt att beskriva integration. Interdependens är ett sådant begrepp, som ofta används i avseende att förklara hur de europeiska staterna skall komma närmare varandra, genom att integrera de materiella resurserna. Institutioner är ett annat begrepp som anammas av alla teorier, där institutioner antingen skall fungera som överstatliga institutioner eller institutioner som skall vara marknadsreglerande organ. Vad vi också kan se att begreppen integration och samarbete används på olika sätt i alla teorier. T.ex. kan vi se att de använder begreppen synonymt, dvs. att integration och samarbete skulle vara det samma. Något man också gör att man talar om integration i allmänhet, men i synnerhet beskrivs processen mer som en ekonomisk integration, varav begreppet integration får en mångsidig betydelse. Vi kan också se är att de olika teoriernas intentioner och motiv till den europeiska integrationen förändras över tid, den första generationens teorier lägger stor kraft vid att påpeka integrationsprocessens roll i att förhindra nya stormaktskrig, medan den mer moderna generationens teorier lägger större vikt på att lyfta fram de ekonomiska tillväxtmöjligheterna med integrationen. Detta torde bero på att den nya generationens teorier har sett vilka positiva ekonomiska nyttoeffekter integrationen har haft, och skapat nya verktyg för att öka de effekterna. Ett annat mönster som har med förändring över tid, är graden av materialism i teorierna. Där den andra generationens teorier tenderar att ha högre grad av materialism i sitt sätt att se på integrationen, jag tänker främst på den liberala intergovernmentalismen. Analysen visar att LI tänker integration i termer av ”marknad” snarare än idén om ett enat Europa, dvs. mer materialism än idealism. Vad som gör det så anmärkningsvärt är mycket på grund av LI som teori har fått stort genomslag för den europeiska integrationen, och på så sätt även påverkat integrationsprocessen i en viss grad.

Det finns också flertalet inslag av vad vi kan kalla för *primära* och *sekundära* intentioner och målsättningar. Detta betyder alltså vad teorierna sätter som det primära syftet med den europeiska integrationen. I analysen kan man se ett mönster av att man gärna strävar efter större sammanhållning och gemenskap, men det som är det primära är de materiella aspekterna, dvs. att medlemsstaterna kan uppnå ökad materiell levnadsstandard genom att delta i integrationsprocessen. Samtidigt som t.ex. att idéerna om ett enat Europa är en mer sekundär målsättning, dvs. en sorts ”positiv effekt” av den ekonomiska integrationen. Ett annat exempel är hur teorierna presenterar de politiska idéerna i symbios med de ekonomiska målsättningarna. Givetvis är det inte så att teorierna enbart fokuserar på det materiella, utan också det politiska. Men det är en fråga om primärt kontra sekundärt. Där teorierna beskriver den politiska integrationen som ett verktyg för det primära målet, dvs. ekonomisk integration och tillväxt. Något som återkommer i alla teorier.

Vidare kan vi även se att teorierna tenderar att lägga stort fokus på ett begränsat antal aktörer i integrationsprocessen. Främst de redan suveräna staterna och även företag samt andra marknadsaktörer. Det är alltså stort fokus på dessa aktörer och interaktionen dem emellan. Vilket i sig är problematiskt eftersom man då åsidosätter andra viktiga interaktioner, det som främst saknas är vikten av hur enskilda individers interaktion med varandra, något som exkluderas och hamnar i skymundan.

6 Konklusion

6.1 Resultat av analys

Vad jag kan dra för slutsatser utifrån analysen av de fem teorierna, är att det finns många faktorer som gör att min tes är hållbar. De analyserade teorierna, genomsyras mycket av ett materialistiskt tänkande kring integration. Först och främst bygger jag det på det faktum att samtliga teorier, använder en stor begreppsrepertoar vars extension är materialistisk. Konklusionen är att man inte talar om att själva integrationen är materialistiskt, men att vägen dit, dvs. själva integrationsprocessen eller vägen till ett integrerat Europa går via det materiella. Med andra ord, både den ekonomiska, sociala och kulturella integrationen, uppnås via en materialistisk integrationsprocess. De normativa inslagen i teorierna är kanske inte direkt latent, men på det sätt de beskriver hur själva processen går till och hur den bör gå till, är genomsyrat av ett materialistiskt tänkande. Vad som står i fokus är ting som, levnadsstandard, välfärd, interdependens, konvergens, tillväxt etc. Och genom att Europas stater gör sig beroende av varandra rent materiellt, kommer de således närmare varandra. Man bör samtidigt också förhålla sig till det faktum att alla analyserade teorier har olika grad av materialistiskt synsätt på integration.

Vidare finnes det fler faktorer som talar för min tes och en av dem är det sätt som teorierna använder sig för att beskriva integrationen, i form av inkludering och exkludering, samt primära och sekundära mål. Gällande inkludering och exkludering är det främst riktat mot integrationsprocessens drivkrafter och aktörer. Alla teorier bejakar de större aktörernas interaktion med varandra, mer än de ”mindre”. De större aktörerna i detta fall är staterna, företagen och övriga internationella organisationer. De ”mindre” aktörerna är de enskilda individerna och grupper av individer. Detta leder till en slutsats om de primära och sekundära målen, där teoriernas primära mål i de flesta fall, handlar om att skapa ekonomisk interdependens mellan staterna med hjälp av t.ex. handel och ekonomiskt samarbete. Detta ter sig inte heller märkligt med inkludering och exkludering, eftersom man lägger stort fokus på strävan efter ekonomisk konvergens mellan regionerna.

Ser vi till ”Extensionsteorin” kan vi se att den överensstämmer med utfallet av analysen. De teorier med färre antal begrepp vars extension är materialistiska genererat en lägre grad av materialistiskt synsätt på integration. Samtidigt som de teorierna med flertalet begrepp av materialistisk extension, tenderar att ha en högre grad av materialistiskt synsätt på integration.

6.2 Slutdiskussion

Att studera den europeiska integrationen utifrån en tes om att den skulle vara materialistisk, med slutsatsen att den har en hög grad av materialism i all ära, men den direkta frågan blir ”So what?” Är detta ett problem att man har ett synsätt på integration som är materialistiskt? Svaret på den frågan har fler än en sida. Eftersom teorierna bygger sina antaganden om att den materialistiska eller marknadsmässiga integrationen, på att ekonomin är i balans och så länge den är i balans torde heller inga komplikationer uppstå. Så länge vi kan se att integrationen ger aktörerna möjlighet till att växa rent ekonomiskt finns det väl heller ingen anledning att se några problem med det hela. I det avseendet vill jag heller inte lägga någon värdering i om ett materialistiskt synsätt är rätt eller orätt. Givet är ju att den marknadsmässiga integrationen kan användas som en startmotor för en integrationsprocess, men frågan är ifall den orkar bära processen hela vägen till målet.

Det är två stycken centrala problem som jag identifierat i de fem teorierna. För det första, gällande de gemensamma institutionerna, är att man skapat en gemensam stat eller överstat. Problemet med detta är att man skapat en stat utan en nation, något som jag anser är problematiskt i den meningen att det inte återfinns någon formell samhörighet inom denna överstat. Med formell menas då de banden som binder samman en grupp som har gemensamma mål, i detta fall européer, alltså, ingen nation, ingen stat. Visst, en nation kanske inte alltid är en förutsättning för upprättandet av en stat, men det torde underlätta mycket. Konsekvenserna av detta kan ju bli att tilliten till den gemensamma beslutsinstitutionen minskar och värsta fall raderas totalt. Dessa konsekvenser är vad som leder till det andra centrala problemet, ”det materiella jaget”. Om tilliten till de gemensamma institutionerna förutsätter stabila ekonomier och högkonjunktur, vad gör man ifall detta inte upprätthålls? Vad historien visar, speciellt i Europa, är att när ”det materiella jaget” raderas, det är då människor löper ut i kaos. De direkta konsekvenserna av detta är främst att enskilda individer försätts i nöd, men för samhället i sin helhet innebär det stora utmaningar. När tilliten till etablissemanget upphör vänder sig, inte alla, men många till extrema, ibland anti-demokratiska rörelser och ett reellt hot mot demokratin uppstår. Och effekterna av det, kan således bli att hotet mot freden i Europa återuppstår, vilket är teoriernas främsta farhåga. Den senaste skuldskrisen som drabbat hela Europa, är ett bra exempel på vad som kan hända när det ”materiella jaget” raderas. Där skepticisken inom EU och framförallt EMU ökat gentemot medlemmarna, och folk ställer sig tveksamma till om den europeiska integrationen verkligen är något att sträva efter.

Visst mycket av problemen med skulderna är inhemska, men samtidigt påverkar det alla inblandade aktörer i den europeiska integrationen. Vad man istället kanske ska sträva efter är att ”omöjliggöra möjligheten” att peka ut länder som syndabockar, och istället se det som struktur eller aktörsproblem.

Vad analysen visar och vad jag själv anser, har ett materialistiskt synsätt på integration många begränsningar. Jag tänker främst på det faktum att de

exkluderar för många faktorer som bidrar till integrationen. Om det enbart är de stora aktörerna som ska se till att integrationsprocessen fortgår, kan man då helt exkludera interaktionen och integrationen på individnivå? Om inte de aktörerna lyckas att stimulera européernas materiella jag, hur kan man då undvika framtida konflikter i Europa? För att fylla ut detta tomrum och minimera riskerna för en materiell kollaps, måste man sträva efter att dels öka det sociala kapitalet hos samtliga aktörer, men även sträva efter att skapa en europeisk identitet som möjligen skulle kunna få bukt med problem som t.ex. tillit och skepticism. Dessa två faktorer kan på ett sätt bidra till att undvika konflikter på lång sikt. Eftersom att tilliten till statsmakten inte alltid kan vara konstant över tid, dvs. att det alltid kommer finnas en viss grad av misstro gentemot den politiska och ekonomiska makten. Men om en europeisk identitet skulle återfinnas hos samtliga européer, kan detta möjliggöra att tilliten individer emellan vara mer eller mindre konstant och på så sätt är risken för konflikter mindre. Jag menar, trots att politikerna i Sveriges Riksdag inte har ett stort förtroende hos befolkningen, innebär inte det att ”skåningar” vill bryta sig loss från Sverige eller starta krig mot resten av landet. Visst, liknelsen är en aning förenklad och ensidig, men samtidigt visar den ändå hur mycket identitet och hög grad av socialt kapital kan bidra till att öka tilliten och motverka konflikter.

Mitt ställningstagande är att varken en sober materiell integration eller den immateriella integrationen enskilt kan nå ett slutmål. Men en kombination av dem båda, torde generera ett verktyg som kan leda till den ”totala integrationen”, vilket borde ses som det primära målet. De idag vaga målsättningarna med integrationen genererar en viss tveksamhet kring vad den europeiska integrationen handlar om. Vaga målsättningar gör det även svårt att beskriva integrationen som ett ideal med tydliga mål. Idag kan det liknas mer som en tillväxtmekanism utan ideal, som används för att stimulera och möjliggöra för handel och ökad tillväxt, som för stunden kan vara användbar. Men på längre sikt bör tydligare målsättningar uppföras och eftersträvas. Slutligen, *resources are not, they become, just like Europeans.*

7 Referenser

- Beckman Ludvig, 2005. *Grundbok i idéanalys*. 1:a uppl. Stockholm: Santérus förlag
- Burgess, Michael 2009. "Federalism" i Diez, Thomas & Wiener, Antje (red.), *European Integration Theory* 2 uppl. New York: Oxford university press
- Diez, Thomas & Wiener, Antje 2009. "Introducing the mosaic of integration theory" i Diez, Thomas & Wiener, Antje (red.), *European Integration Theory* 2:a uppl. New York: Oxford university press
- Goldmann, Kjell, Pedersen, Mogens N. & Østerud, Øyvind (red.), 1997. *Statsvetenskapligt lexikon*. Oslo: Universitetsforlaget
- Hoffman, Stanley, 2003. "Obstaine or Obsolete? The fate of the nation-state and the case of western Europe" i Nelsen, Brent F. & Stubb, Alexander (red.) *The European union* 3:e uppl. Colorado: Lynne Rienner publishers
- Lindberg, Leon N. 2003. "Political integration: definitions and hypotheses" i Nelsen, Brent F. & Stubb, Alexander (red.) *The European union* 3:e uppl. Colorado: Lynne Rienner publishers
- Lübcke, Poul (red.), 1988. *Filosofilexikonet*. Stockholm: Bokförlaget Forum
- Mitrany, David 2003. "A working peace system" i Nelsen, Brent F. & Stubb, Alexander (red.) *The European union* 3:e uppl. Colorado: Lynne Rienner publishers
- Moravcsik, Andrew 2003. "The Coice for Europe" i Nelsen, Brent F. & Stubb, Alexander (red.) *The European union* 3:e uppl. Colorado: Lynne Rienner publishers
- Moravcsik, Andrew & Schimmelfenning, Frank 2009. "Liberal Intergovernmentalism" i Diez, Thomas & Wiener, Antje (red.), *European Integration Theory* 2 uppl. New York: Oxford university press
- Niemann, Arena & Schmitter, Philippe C. 2009. "Neofunctionalism" i Diez, Thomas & Wiener, Antje (red.), *European Integration Theory* 2 uppl. New York: Oxford university press

- Patterson, W. David, Sobsich, Andreas, 1994. "Materialism, social values and attitudes towards European integration: and empirical assessment", *History of European Ideas*. Vol. 19, nr 1-3 s. 253-260
- Pistone, Sergio, 2003. "Altiero Spinelli and the strategy for the United states of Europe" i Nelsen, Brent F. & Stubb, Alexander (red.) *The European union* 3:e uppl. Colorado: Lynne Rienner publishers
- Rosamond, Ben, 2000. *Theories of European integration* New York: ST. Martin's Press
- Spinelli, Altiero & Rossi, Ernesto, 2003. "The ventotene manifesto" i Nelsen, Brent F. & Stubb, Alexander (red.) *The European union* 3:e uppl. Colorado: Lynne Rienner publishers
- Tallberg, Jonas, 2010. *EU:s politiska system* 4:e uppl. Lund: Studentlitteratur
- Westberg, Jacob, 2008. *EU:s drivkrafter*. 2:a uppl. Stockholm: SNS Förlag